

Postřehy z Chile

Kotek Jan

Astronomický ústav AV ČR, v.v.i., Ondřejov

V rámci projektu Catch a Star! pořádaném Evropskou jižní observatoří jsem měl společně se svým spolužákem Janem Měšťanem a naším panem učitelem Markem Tyle možnost navštívit v noci ESO Very Large Telescope na hoře Paranal v Chile. Naše cesta se pochopitelně neomezovala jen na tuto úchvatnou destinaci a tak máme mnoho více či méně neobyčejných zážitků.

Po přeletu nad Aconcaguou a absolvování téměř dvacetihodinové cesty do Santiaga se před námi objevil nádherný výhled na zasněžené vrcholky And kontrastujícími s jasně modrou oblohou na pozadí. Stačilo přijet o pár dní dříve a mohli jsme dokonce zažít sněhovou kalamitu tak netypickou pro tohle město. Pěkné počasí však nevydrželo do dalšího rána, kdy jsme za mlhy vzlétali do souvislé oblačnosti vstříc Paranal. Jak jsme letěli severněji, očekávali jsme, že nad nejsušší pouští světa Atacamou budou oblaky řádnout. Pravdou ovšem je, že pod vrcholky And vládla hustá oblačnost a naše první setkání Atacamou proběhlo v mlze. Jak jsme stoupali marsovskou krajinou směrem observatoři, začínali jsme být již celkem nervózní. Celé to vygradovalo pohledem na typickou siluetu čtyř dalekohledů na useknutém vršku hory na pozadí nepřítušně protrhávající se oblačnosti. Na druhou stranu nám to umožnilo prožít nádherný západ slunce.

Naštěstí okolo desáté večer se počasí již poněkud umoudřilo, dokonce i vítr poklesl na pro dalekohledy přijatelnou úroveň a tak jsme mohli pozorovat dalekohledy i astronomy v akci. Pan Štefl nám vysvětloval systém práce na Paranal i různé technické souvislosti. Chvění atmosféry bohužel nebylo na místní poměry nic moc (okolo 2") a tak astronomové měli plné ruce práce najít nějaký vhodný pozorovací program. Poté, co jsme sjeli do základního tábora, kde se nachází residence známá z poslední bondovky. Ještě jsme pořídili několik fotografií jak Paranal, tak oblohy v okolí Jižního kříže. Protože však v noci vládla velká zima a nám se již zavíraly oči po dvou dnech velmi sporadického spánku, museli jsme si jít zdřímnout.

Druhý den večer jsme po další prohlídce observatoře, jejího zázemí a okolí vyrazili, tentokrát s již nezbytnými slunečními brýlemi a tak vzácnou lahví s vodou v rukou zpět na pobřeží. Po 120km dlouhé cestě krajinou velmi podobnou té marsovské jsme Panamerickou dálnicí dorazili do Antofagasty. To je třístatisícové město sužované nedostatkem vody a s tím spojeným problémem s kontaminací pitné vody vedené několikasetkilometrovým potrubím arsenem a těžkými kovy. Po návštěvě místní university a astronomického ústavu, shlédnutí jejich plánů na vybudování dalekohledu s kapalným zrcadlem, demonstrace studentů proti zvyšování školného jsme se museli s Atacamou rozloučit. Definitivní tečkou byla největší přírodní zvláštnost Antofagasty – velká kamenná brána na pobřeží.

Další den jsme jeli na cestu do historického přístavu Valparaíso zapsaného i díky specifickým lanovkám a domkům postavených třeba i ze starých lodních kontejnerů na seznamu UNESCO. Historické Valparaíso je však spíše chudším městem, v těsné blízkosti je letní letovisko plné kasin a hotelů Vina del Mar. Nachází se tam i jedna socha Moai dovezená z Velikonočního ostrova. Při cestě zpět do Santiaga lemované, jak jinak, vinicemi, jsme na čtyřproudé dálnici v tunelu potkali několik kovbojů na koních. Pěkný kontrast! V Santiagu jsme ještě navštívili budovu ESO lemovanou fotografiemi z dalekohledů na Paranal i na La Silla. A pak už nezbylo, než se rozloučit s touto nádhernou zemí a doufat, že jí ještě někdy navštívíme!







